

— Ti si ništarija, svi znaju da si se krio za vreme rata, kod one glumice, zavičao si se pod njenu suknju. kao da si se samo ti zavičao pod njenu suknju...

Svi Ladařski su bili glumci pa ih tako i treba videti: u nekom pozorištu, u stolicama od žutog piša, u zavesama.

Čuo sam kad je jednom Bogičevićka rekla za mene da moja brada izgleda tako da mrcem da je pridržavam rukom. Ja sam tada bio gimnazist. Bila je poslednja godina rata.

— Slušaj, Ladařski, — govorio mi je Petar kada smo posle škole dolazili na prstima pod njen prozor. — što dolazimo ovamo? Šta hoćeš sa tom ženom?

Bio je mrak u našoj ulici. Čuo sam kako kašlje pensioner Matić iza svog prozora. Petar se pripio uz glogovo stablo. Više se nisu razlikovali on i to drvo. Ona se on odlepio, dočunao do mene i dotakao moj ruku.

— Ja moram da odem — rekao je, — skoro će policijski čas. Onaj njen lajtant još nije došao. Videće nas ako sada dode. Šta hoćeš sa njom? Zšto ne vodimo račun o tome sa kim spava neka druga žena.

Kada sam se vratio kući Mandrino je skidao staru raštimovanu cimbalu sa tavana. Cimbalu je ličila na veliku prašnjavu životinju. Sa ružnim nogama od dasčica, sa krivim nogama kao što ih je imao Mandrino. U slabo osvetljenom hodniku (u tom hodniku je uvek bilo mračno, ničim ne biste uspeli da ga osvetlite sem da zapalite kuću) gotovo ne biste razlikovali koje su pripadale Mandrinu a koje toj drvenoj životinji.

Bogičevićka je stanovala u prizemlju u kući pored nas. Ulaz je bio zajednički i često sam je sretao. Jednom sam video kako je neki njen noćni posetilac gurao niz podrumsko stepenište. Htela je da se zadrži i zaperala je noktima zid. Još uvek postoje tragovi njenih ruku na umazanom zidu. Pre no što sam mogao išta da učinim ona je ponovo prišla tom svom prijatelju. Nisam mogao to da razumem.

Izašao sam u dvorište. Vrapci koji su padali na plehani krov već su mi celog leta dosadivali.

Bio sam nesrećan zbog njenih noćnih posetilaca. Spavala je sa svima. Sa nemačkim oficirima, sa jednim profesorom. Nisam voleo što je ogovaraju u kući. Šta se sve to njih tiče.

Imao sam jednu njenu fotografiju. Hteo sam da je pokažem Petru ali nisam to učinio. Nisam znao šta da mu kažem. To joj je bila već stara fotografija. Sigurno još od pre rata. Možda je napravila kod Veličkovića. Ili onog fotografa pored Sirjaka. Više i nije ličila na tu fotografiju. Tako je, ona i ta fotografija već su se mnogo razlikovale. Prosto, imale su vremena da prestanu ličiti jedna na drugu. Jednom, na času istorije umalo mi nisu pronašli tu sliku. Držao sam je između listova u knjizi. Otvorio sam knjigu i ona je bila tamo. Činilo mi se da ima nešto na ustima što ranije nisam video.

— Šta imaš tamo, Ladařski? — pitao je profesor.

Ja sam se zbunio i jedva nekako uspeo da otvorim knjigu na drugom mestu i tako sakrijem Bogičevićkinu fotografiju.

Jednom sam je video kako se svlači. Ona se i inače smucala u gaćicama po kući, u jednom kombinezonu koji je zaista bio star i poderan. Posmatrao sam kroz rupicu na čebetu koje je stavljala na prozor. Setio sam se kako je Mandrino jednom rekao:

— Da biste voleli neku ženu morate je videti голу. (Do vraga, to je kao citat. Ipak je najbolje praviti citate na latinskom. Ja sam inače sklon da ponavljam rečenice iz knjiga, iz jednog nemačkog leksikona koji sam ukrao iz školske biblioteke).

Ta je žena imala užasno duge ruke. Kakva je nesreća za žene kada se rode sa tako dugim rukama kao što ih je imala Bogičevićka.

Susedi su je izbegavali. Jednom je došla kod nas. To je inače činila veoma retko. Razgovarala je sa majkom.

— Izgleda, muškarci moraju da učine sve te stvari da vide da to nije to — rekla je.

Ja sam pisao zadatak. Bila je sasvim blizu mene. Osećao sam kiselkasti vonj njenog pazuha. Bio je to samo vazduh, ružičast vazduh.

Vraćali smo se iz škole. U sumrak. Ja i Petar. Kada bi se potpuno smrklo prilazili smo Bogičevićkinom prozoru.

— Vidi, opet onaj vojniki što je ranije dolazio — rekao je Petar.

Ja nisam razlikovao njihova lica. Ne samo njihova. Jednom kasnije imao sam grdnih komplikacija sa tim što ne razlikujem lica ljudi. Kada sam to rekao Petru, on nije razumeo. Gledao je prazno u mene. Bila je već jesen. Čuo se neki šum koji je morao pripadati jeseni.

— Trebalo je da urezujemo rečke u zid kad neko nov dode kod nje — rekao je Petar. Držao je ruke u džepovima pantalonu, cerekao se, blešav.

Ona je došao kraj rata. Bogičevićka se iselila. Pobjegla je. Tražili su je. Znali smo da će je streljati ako je pronađu. Zato što je ležala sa agentima i oficirima.

Ponovo smo ja i Petar posle časova odlazili pod njen prozor. Ja sam je pronašao. U jednoj sasvim zabacenoj uličici. Blizu aerodroma. Držali smo knjige ispod miške, isprazne istorije, atlas, sveske iz matematike. Opet je bilo tako, ja sam vukao njenu sliku po džepovima, šunjali smo se ispod njenih prozora.

Jednoga dana izvukli su je iz kreveta, izveli na ulicu. Ja i Petar stajali smo prekoputa. Imala je žutu bolesnu boju lica. Bilo je ljudi koji više nisu verovali da je lepa.

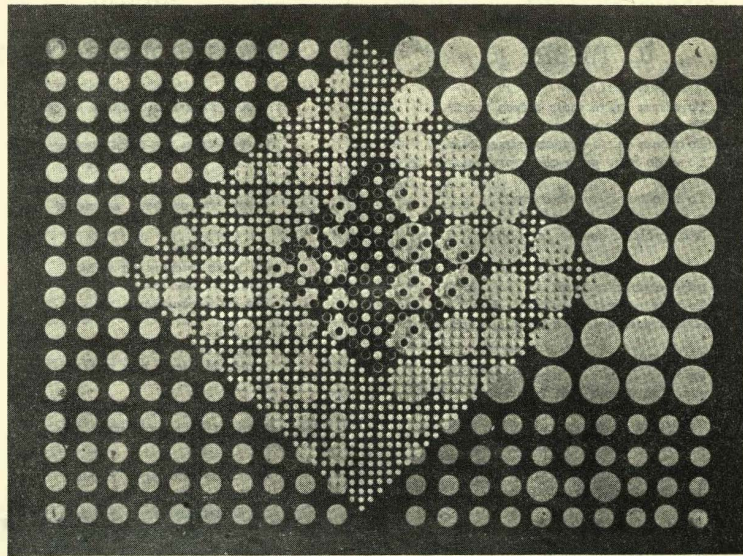
Prislonili su je uza zid Lužnikove drvare. Ona je cepala haljine sa sebe i vrištala.

— Eto — vikala je. — to sam ja. Pa šta? Šta hoćete?

Vrištala je sve dok nisu pucali i dok se nije sljuštala niza zid kao prazna haljina, kao krpa.

Ja sam prijavio vlastima gde se krilla.

(Odlomak iz romana o Ladařskim)

ALEKSANDAR SRNEC

„PSY XIII“

CANE ANDREEVSKI

IZLET

Lezi ovde.
Budi dobri gost zelenilu.
Ispruži ruke. Zategni kolena.
Ne boj se da ćeš se tako smanjen izgubiti u gustom crtežu granja pod plavom šubarom večnosti.

Ovde je sve predviđeno. I tvoj dolazak čak to znaš.
Ti si odojče ovog zelenog mleka i čekaj šta će se zbiti.

Polako se lome neke davne urvine.
Gle, nešto mutno se odronjava.
Stežeš vilice
i mesto grča — neznani osmeh te ponese.

Ovde je sve predviđeno. I tvoj dolazak čak. Otvori dlan. Pogledaj jednim okom kao preko nišana i gledaj — na tvoj dlan se opire nebo.

I tako lezi. Drži to nebo.
Kuckaj prstima po plavoj zategnutosti.
Čućeš zvom nadaleko i osetićeš eho pod rebrima.

Ovde je sve predviđeno. I tvoj odlazak čak. Ustani, opet uspravljen, viši nego ranije.
Kreni sa ispruženim rukama i otvorenim

[dlanovima

kao sa dve grane ponete iz ovog zelenila.

SRBO IVANOVSKI

ZAČARANI PUTNIK

Zamadija te svitac, Putniče, između dve osamljene zvezde gde noć je najduža.

Između dve zvezde Mlečnog puta Kometa pretrčava stoleća.
O, koliko, Putniče, traje tvoja noć.

Sidi na moju planinu uvijenu u toplo krzno od uzdaha zaplašene divljači.

Kroz tananu jezersku maglu nebo traži izgubljene zvezde.
Na obali, Putniče, raste lekovito bilje.

ZIMSKO JUTRO

Izlaziš iz sna.
Ostavljaš zvezdana kola na putu čudesno ozvučenom.

Vetar donosi južno more.
Krećeš u potragu za cvetom za grančicu svog sna.

Jutro izmišlja pomorandže.
Na tvom surom Kontinentu plodovi mora.

Pesma je zatvoreno prostranstvo u jedan slični cvet na grančici tvog sna.

ZAPIS ZA EPITAF

Ostavite me na kiši kao stablo zabodeno u oblak ili kao mač ispao iz ruke Ratnika.

Iz malog mraka kap po kap kao iz magle ističe dan.
Ostavite me na kiši

nalik sudbini konja sa teškim kopitama a dugim putom.

U toj svećanoj noći sa crnim frakom i mokrim prstima, što po glavama sadi pečurke a nebo presvlači u čadorje ostavite me na kiši.
Kao isluženi plug u brazdi.